

ΕΛΕΤΑΕΝ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΑΙΟΛΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΟ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ ΕΠΜ 1α Π.Ε. Έβρου και Ροδόπης (μέρους)

www.ask4wind.gr | www.eletaen.gr

 EΛETAEN @HWEA_EΛETAEN Hellenic Wind Energy Association
 EΛETAEN - Hellenic Wind Energy Association eletaen

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΟ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗ ΕΠΜ 1α

Περιοχές Natura 2000 των Περιφερειακών Ενοτήτων Έβρου και Ροδόπης (μέρους)

ΜΕΡΟΣ Α: ΚΟΙΝΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΕΠΜ

| σελ. 5

1. Τα προβλήματα των ΕΠΜ συνοπτικά
2. Μεταβατικές ρυθμίσεις
3. Δύο βασικές αρχές

ΜΕΡΟΣ Β: ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ Α.Π.Ε.

| σελ. 11

1. ΕΘΝΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΔΑΣΟΥΣ ΔΑΔΙΑΣ – ΛΕΥΚΙΜΗΣ – ΣΟΥΦΛΙΟΥ – ΟΡΕΙΝΟΥ ΕΒΡΟΥ & ΚΟΙΛΑΔΩΝ ΔΕΡΕΙΟΥ & ΦΙΛΙΟΥΡΗ
  - Ζώνες του Εθνικού Πάρκου
  - Σχόλια
2. ΕΘΝΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΔΕΛΤΑ ΕΒΡΟΥ
  - Ζώνες του Εθνικού Πάρκου
  - Σχόλια
3. ΣΥΝΘΕΤΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ ΣΑΜΟΘΡΑΚΗΣ
  - Ζώνες Περιοχής
  - Σχόλια
4. ΣΥΝΘΕΤΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΒΡΟΥ
  - Ζώνες Περιοχής
  - Σχόλια
5. ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ ΝΟΤΙΟΥ ΔΑΣΙΚΟΥ ΣΥΜΠΛΕΓΜΑΤΟΣ ΕΒΡΟΥ
  - Ζώνες Περιοχής
  - Σχόλια
6. ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ ΘΑΛΑΣΣΙΑΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΘΡΑΚΗΣ
  - Ζώνες Περιοχής
  - Σχόλια

7. ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ ΜΑΡΩΝΕΙΑ – ΣΠΗΛΑΙΟΝ
8. ΓΕΝΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ ΠΟΥ ΠΡΟΚΥΠΤΟΥΝ ΑΠΟ ΤΗ ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΤΗΣ ΕΠΜ ΘΡΑΚΗΣ

ΜΕΡΟΣ Γ: ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

| σελ. 19

Εισαγωγικά

ΕΠΜ 1α: Περιοχές Natura 2000 των Περιφερειακών Ενοτήτων Έβρου και Ροδόπης (μέρους)

- Αγνόηση της Κλιματικής Κρίσης
- Ειδικές Ζώνες Διατήρησης (ΕΖΔ) και Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ)
- Χαρακτηρισμός και όροι προστασίας – Ζωνοποίηση που δεν συνάδει με την έλλειψη δεδομένων
- Άλλα παρωχημένα στοιχεία
- Σύνοψη

ΜΕΡΟΣ Α: ΚΟΙΝΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΕΠΜ

Οι τρεις ΕΠΜ που τέθηκαν σε διαβούλευση για περιοχές στη Θράκη, τη νότια Πελοπόννησο και τη Κρήτη δεν υιοθετούν ενιαία προτυποποίηση στο περιεχόμενο και τη μεθοδολογία αφού η κάθε μία ακολουθεί διαφορετική μεθοδολογική ανάλυση και σύνθεση στοιχείων και δεδομένων πεδίου, διαφορετικό επίπεδο και πληρότητα τεκμηρίωσης συμπερασμάτων, γεγονός που τελικά καταλήγει σε σημαντικά διαφορετικές προσεγγίσεις.

Εκεί που δυστυχώς σχεδόν συμπίπτουν οι τρεις ΕΠΜ είναι στο ότι ακολουθούν μια μονοδιάστατη προσέγγιση αγνοώντας επί της ουσίας τους πυλώνες «Ανάπτυξη» και «Κοινωνία» ως συστατικά περιεχόμενα της Βιώσιμης Ανάπτυξης. Ακόμα όμως και τον πυλώνα «Περιβάλλον» τον αντιμετωπίζουν αναποτελεσματικά αφού **αγνοούν πλήρως ή υποτιμούν σημαντικά την απειλή της Κλιματικής Αλλαγής που έχει πλέον εξελιχθεί σε Κλιματική Κρίση.**

1. Τα προβλήματα των υπό διαβούλευση ΕΠΜ συνοπτικά

Υπό το φως της ανωτέρω διαπίστωσης, διατυπώνονται οι ακόλουθες γενικές παρατηρήσεις ή και προτάσεις βελτίωσης για τις ΕΠΜ:

- 1) Εξαιτίας της μονοδιάστατης προσέγγισης, **οι ΕΠΜ δεν περιέχουν καμία στάθμιση -ή όπου γίνεται αναφορά σε στάθμιση, αυτή είναι απολύτως ελλιπής.** Αυτό αποτελεί και τη σημαντικότερη ίσως παρατήρηση, ήτοι: στη μεθοδολογία και τη διαδικασία καθορισμού, από τις ΕΠΜ, των ζωνών κλιμακούμενης προστασίας των προστατευόμενων περιοχών, και ιδιαίτερα των ζωνών απαγόρευσης εγκατάστασης συγκεκριμένων έργων και δραστηριοτήτων όπως είναι οι Α.Π.Ε., πρέπει να υπάρξει:
  - αναλυτικότερη και στοχευμένη τεκμηρίωση με βάση πραγματικά δεδομένα, και
  - η τεκμηρίωση αυτή **πρέπει απαραίτητα να περιλαμβάνει Εκτίμηση και Στάθμιση Επιπτώσεων (Impact Assessment)** των προτεινόμενων μέτρων και περιορισμών στο κλίμα, την ανάπτυξη, την κοινωνία και το κόστος της ενέργειας, σε τοπικό και εθνικό επίπεδο.
- 2) Ειδικά ως προς το κριτήριο της Κλιματικής Αλλαγής, προκαλεί εντύπωση ο βαθμός αποσιώπησης ή υποβάθμισής του, ειδικά στην ΕΠΜ της Θράκης. Στο σημείο αυτό οι υπό διαβούλευση ΕΠΜ αποτυγχάνουν διπλά:
  - 1^{ον}) Ουσιαστικά: Οι ΕΠΜ μοιάζει να έχουν εκπονηθεί εν κενώ, αγνοώντας την ουσία των προταγμάτων της επιστήμης για το μέγεθος του προβλήματος. Για αυτό καταλήγουν, μέσω γενικόλογων συλλογισμών, σε υπερβολικές απαγορεύσεις εναντίον των Α.Π.Ε. και ειδικά της αιολικής ενέργειας. Για παράδειγμα, η ΕΠΜ της νότιας Πελοποννήσου θεωρεί ως θέσφατο ότι οι ανεμογεννήτριες προκαλούν ανεπίστρεπτη βλάβη στα πτηνά και για αυτό τις απαγορεύει. Με τον τρόπο αυτό όμως οι ΕΠΜ κατανοούν κείμενα δηλώσεων και όχι επιστημονικής τεκμηρίωσης.

2^{ον}) Τυπικά: Οι ΕΠΜ έρχονται σε ευθεία αντίθεση με ειδικές διατάξεις της νομοθεσίας μας. Ειδικότερα υπενθυμίζεται ότι σύμφωνα με το άρθρο 9,παρ. 2 του ν. 3851/2010:

*«Για την εγκατάσταση σταθμών Α.Π.Ε. λαμβάνονται υπόψη μόνο εγκεκριμένα χωροταξικά, πολεοδομικά, ρυθμιστικά ή άλλα σχέδια χρήσεων γης και **εγκεκριμένες μελέτες που** εναρμονίζονται προς το Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΦΕΚ 2464 Β') και **τεκμηριώνουν επαρκώς ότι έχουν λάβει μέριμνα και έχουν διασφαλίσει τη μέγιστη αξιοποίηση του διαθέσιμου δυναμικού Α.Π.Ε.. Αν δεν υπάρχουν τέτοια σχέδια, η έγκριση εγκατάστασης σταθμών Α.Π.Ε. γίνεται με εφαρμογή των κατευθύνσεων του Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΦΕΚ 2464 Β')».***

Δυστυχώς οι υπό διαβούλευση ΕΠΜ δεν έχουν ασχοληθεί καθόλου με το διαθέσιμο προς αξιοποίηση δυναμικό Α.Π.Ε. Δεν χρειάζεται βεβαίως να σημειώσουμε ότι όχι απλώς δεν έχουν διασφαλίσει τη μέγιστη αξιοποίησή του αλλά την πραγματικότητα την έχουν εκ των προτέρων αποκλείσει.

Με αυτή λοιπόν την αντιμετώπιση της Κλιματικής Αλλαγής από τις ΕΠΜ, δεν μπορεί να γίνει σοβαρός λόγος για στάθμιση ως προς αυτό το κριτήριο.

- 3) Σε καμία από τις τρεις ΕΠΜ δεν υπάρχει επαρκής αναφορά και συγκροτημένη εφαρμογή των διατάξεων του **ισχύοντος** Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τις Α.Π.Ε., ούτε καν για τα θέματα αποστάσεων από ζώνες ασυμβατότητας, από σημεία ή περιοχές ενδιαφέροντος κλπ. Η σημαντική αυτή παράλειψη υπονομεύει ασφαλώς το θεσμικό υπόβαθρο, τη μεθοδολογική πληρότητα και την αναγκαία προτυποποίηση περιεχομένου των υπό διαβούλευση ΕΠΜ.
- 4) Συναφής με την έλλειψη της στάθμισης είναι και η έλλειψη ή η ελλιπής τεκμηρίωση εναλλακτικών λύσεων. Για παράδειγμα, η ΕΠΜ της Θράκης έχει αφιερώσει μόλις 7 σελίδες σε σύνολο ΕΠΜ άνω των χιλίων. Οι εναλλακτικές λύσεις περιγράφονται αόριστα και τελεσιγραφικά και αξιολογούνται με ασαφή κριτήρια.
- 5) Στη στάθμιση που οφείλεται να γίνει, πρέπει **να αξιοποιηθεί το μεγάλο πλήθος πρωτογενών δεδομένων που συλλέγονται και υποβάλλονται στο ΥΠΕΝ**, είτε στο πλαίσιο εκπόνησης των ΜΠΕ, είτε εργασιών πεδίου (monitoring) με καταγεγραμμένα στοιχεία από προγράμματα παρακολούθησης πριν και κατά τη διάρκεια της κατασκευής και σε ήδη εν λειτουργία έργα. Πρόκειται για μια ανάγκη που επαναλαμβάνουμε συνεχώς εδώ και πολλά έτη. Η αναγκαιότητα αυτή αποδεικνύεται από την σημαντική έλλειψη πραγματικών δεδομένων που χαρακτηρίζει τις ΕΠΜ, και η οποία βεβαίως θέτει σε αμφισβήτηση τη νομική τους επάρκεια.

Επειδή κατά το παρελθόν έχει διατυπωθεί η γνώμη ότι τα δεδομένα αυτά, αν και υπάρχουν, είναι δύσκολο να τυποποιηθούν και να ληφθούν υπόψη, θα είχε νόημα να πληροφορηθούν αν οι μελετητές αφιέρωσαν έστω και λίγο χρόνο να τα αναζητήσουν και αξιολογήσουν, ιδίως πριν προβούν στις ιδιαίτερα αυστηρές προτάσεις τους, που σε ορισμένες περιπτώσεις περιλαμβάνουν ακόμα και την μη ανανέωση ΑΕΠΟ ή την μετεγκατάσταση νομίμως λειτουργούντων εγκαταστάσεων.

Γενικότερα, τα δεδομένα και στοιχεία των ΕΠΜ πρέπει να κοινοποιηθούν ώστε να αξιολογηθεί η ποιότητά τους. Για παράδειγμα, κατά τους μελετητές της ΕΠΜ Θράκης λήφθηκαν στοιχεία μόνο από τους Φορείς Διαχείρισης, αλλά -και πάλι- τα στοιχεία αυτά δεν παρατίθενται πουθενά ώστε να αξιολογηθούν κατά τη διαβούλευση.

Τέλος, εκτός από ελλείψεις, υπάρχουν παρωχημένα ή και λανθασμένα δεδομένα και στοιχεία που στηρίζονται σε παλαιότερες, ακόμα και 10ετίας, μελέτες ή προτάσεις.

- 6) Οι ΕΠΜ **δεν έχουν λάβει υπόψη την τεχνολογική πρόοδο** που εξελίσσεται ραγδαία. Οι επιπτώσεις στη βιοποικιλότητα από τα υφιστάμενα και εν λειτουργία αιολικά πάρκα μειώνεται, μέσω της εγκατάστασης συστημάτων αποφυγής προσκρούσεων που έχουν εξελιχθεί και συνεχώς εξελίσσονται. Η εξέλιξη αυτή δεν έχει ληφθεί υπόψη, για παράδειγμα, στη πρόταση οριοθέτησης απαγορευτικών ζωνών της ΕΠΜ της Θράκης που υιοθετεί τυφλά αντίστοιχη πρόταση που είχε υπάρξει πριν από 9 έτη, το 2013.

Οι τεχνολογικές αυτές εξελίξεις είναι ένας από τους λόγους, αλλά όχι ο μοναδικός, που οι υπερβολικές ανησυχίες για τις επιπτώσεις των αιολικών πάρκων στην ορνιθοπανίδα δεν έχουν επιβεβαιωθεί στην πράξη.

- 7) Όλα τα ανωτέρω (έλλειψη στάθμισης, αγνόηση ή υποβάθμιση κλιματικής αλλαγής, απουσία εναλλακτικών, απουσία εκτίμησης επιπτώσεων, αγνόηση δεδομένων, αγνόηση τεχνολογικών εξελίξεων αναφορικά με τα εργαλεία μετριάσμου των επιπτώσεων) **οδήγησαν τις ΕΠΜ να προτείνουν υπερβολικούς και αμφιβόλου νομιμότητας αποκλεισμούς ενάντια στην αιολική ενέργεια**. Για παράδειγμα:

- Στην ΕΠΜ της Θράκης η αιολική ενέργεια αποκλείεται ακόμα και από την Περιφερειακή Ζώνη και στις ελάχιστες περιοχές (περί το 10%) που θεωρητικά επιτρέπεται, αυτό γίνεται μόνο μετά την εκπόνηση μιας νέας μελέτης για την εκτίμηση της Φέρουσας Ικανότητας όλων των Α.Π.Ε. και σύμφωνη γνώμη του ΟΦΥΠΕΚΑ επί της ΕΟΑ. Οι περιοχές αυτές (όπου θεωρητικά επιτρέπεται η αιολική ενέργεια) είναι εντελώς περιορισμένες και δεν είναι κατανοητό γιατί σε πολλές γειτονικές τους ράχες με ίδια χαρακτηριστικά, η αιολική ενέργεια απαγορεύεται τελείως.
- Στις ΕΠΜ της νότιας Πελοποννήσου και της Κρήτης η αιολική ενέργεια επίσης αποκλείεται από τις περισσότερες περιοχές, ενώ ακόμα και στις περισσότερες από αυτές όπου κατά τις ΕΠΜ θα μπορούσε να είναι αποδεκτή, επιτρέπονται μόνο τα έργα που διαθέτουν ΑΕΠΟ δηλαδή μετά την έκδοση του ΠΔ, η αιολική ενέργεια αποκλείεται.
- Περιλαμβάνονται εντελώς ανεδαφικές προτάσεις όπως αυτή για την μετεγκατάσταση νομίμων εν λειτουργία αιολικών πάρκων ή την μη ανανέωση της ΑΕΠΟ τους. Αυτές οι προτάσεις καταγράφονται ρητά στην ΕΠΜ της Θράκης, αλλά κατ' ερμηνεία θα μπορούσαν να ισχύσουν και στις δύο άλλες ΕΠΜ.
- Απαγορεύονται τα έργα διασύνδεσης ή και αποθήκευσης σε ορισμένες ζώνες όπου, θεωρητικά, επιτρέπονται κατ' αρχήν οι Α.Π.Ε. Αυτό τα παράδοξο εμφανίζεται στην ΕΠΜ Κρήτης (με την επιφύλαξη να πρόκειται για κακή διατύπωση, που οδηγεί σε αυτήν την παρανόηση).

Επίσης υπάρχουν περιπτώσεις όπου τα έργα Α.Π.Ε. χωροθετούνται σε ζώνες στις οποίες επιτρέπονται οι Α.Π.Ε., αλλά τα συνοδά τους έργα (προσβάσεις και διασύνδεση) βρίσκονται σε άλλες ζώνες, στις οποίες απαγορεύονται αυτού του είδους τα έργα, με αποτέλεσμα είτε να μην μπορούν να εγκατασταθούν τα έργα Α.Π.Ε., είτε να δημιουργούνται ανυπέρβλητα εμπόδια και η αδειοδοτική διαδικασία να καθίσταται μακρόχρονη και αδιέξοδη. Το ίδιο ισχύει και για σύνθετα έργα, για τα οποία δεν έχει νόημα τα διάφορα επιμέρους τμήματά τους να αντιμετωπίζονται ως αυτόνομα έργα, αλλά πρέπει να κρίνονται ως ενιαία έργα. Με δεδομένο ότι τα σύνθετα έργα εκτείνονται κατά κανόνα σε μεγάλες εκτάσεις, βάσει των επιταγών του σχεδιασμού τους, αυτό έχει ως αποτέλεσμα τα διάφορα τμήματα ή υποέργα να βρίσκονται σε διαφορετικές ζώνες, όπου ισχύουν διαφορετικοί περιορισμοί γεγονός που αν διατηρηθεί η προσέγγιση της ΕΠΜ, δημιουργεί μια ιδιαίτερα περιπεπλεγμένη κατάσταση, η οποία θα οδηγεί σε αδειοδοτική ομηρεία σημαντικά έργα με πολύ υψηλή πιθανότητα την ακύρωσή τους.

Η επιλογή για επί της ουσίας οριζόντιο αποκλεισμό της αιολικής ενέργειας από όλες σχεδόν τις περιοχές μελέτης δεν είναι μια επιστημονική επιλογή. Για αυτό οι ΕΠΜ δεν αισθάνονται την ανάγκη να την τεκμηριώσουν ή να εξετάσουν άλλα αντισταθμιστικά και λιγότερα επαχθή μέτρα πριν καταλήξουν στην λύση των αποκλεισμών και της υποχρέωσης μετεγκατάστασης.

2. Μεταβατικές ρυθμίσεις

Στις υπό διαβούλευση ΕΠΜ υπάρχει σύγχυση και ασυνέπεια ως προς τις **μεταβατικές ρυθμίσεις** που προτείνονται ρητά (όπου προτείνονται) ή που υπονοούνται. Περισσότερες και ειδικότερες παρατηρήσεις για αυτό το σημείο ακολουθούν στα επόμενα κεφάλαια. Στο παρόν γενικό μέρος καταγράφουμε ορισμένες αρχές που, κατά την γνώμη μας, είναι αυτονόητες για κάθε ευνομούμενο κράτος:

- 1^{ov}) **Οι μεταβατικές ρυθμίσεις που θα προβλεφθούν για κάθε περιοχή πρέπει να είναι συνεπείς μεταξύ τους και να μην διαφέρουν αναλόγως με το ποιος μελετητής εκπόνησε ποια ΕΠΜ.**
- 2^{ov}) Οι ΑΕΠΟ συνιστούν νόμιμες διοικητικές πράξεις που έχουν εκδοθεί μετά από εξαιρετικά μακρά διαδικασία, εξονυχιστική εξέταση από τις αρμόδιες υπηρεσίες και διαβούλευση. Πολλές από αυτές μάλιστα έχουν κριθεί από το ΣΤΕ. Επομένως **οι υφιστάμενες ΑΕΠΟ δεν είναι δυνατό να τίθενται εκ νέου σε αξιολόγηση ή και να καταργούνται μέσω των ΕΠΜ και των ΠΔ**, ειδικά μάλιστα εάν οι ΕΠΜ παρουσιάζουν τις ελλείψεις που αναφέρθηκαν, όποιος και αν είναι ο χαρακτηρισμός μιας περιοχής που προτείνουν. **Το ίδιο φυσικά ισχύει και για τις ανανεώσεις τους και τις τροποποιήσεις των ΑΕΠΟ** (όπως αναλύουμε στο 4° σημείο κατωτέρω). Η ανωτέρω επί της αρχής παρατήρηση, δεν κάμπει την δυνατότητα της διοίκησης που ήδη προβλέπεται από την νομοθεσία να επιβάλει πρόσθετους όρους εφόσον τεκμηριώνει την αναγκαιότητά τους.
- 3^{ov}) Οι πλήρεις φάκελοι ΜΠΕ για έκδοση νέας ΑΕΠΟ που έχουν υποβληθεί στην αρμόδια υπηρεσία εμπρόθεσμα περιέχουν Ειδική Οικολογική Αξιολόγηση που έχει εκπονηθεί από

ειδικούς επιστήμονες για το συγκεκριμένο σχέδιο που προτείνεται να εγκατασταθεί στην συγκεκριμένη περιοχή. Στην συντριπτική πλειοψηφία των περιπτώσεων, οι ΜΠΕ και οι ΕΟΑ αυτές περιέχουν πρωτογενή δεδομένα, εργασία, ανάλυση και τεκμηρίωση σε πολύ μεγαλύτερο βάθος από τις ΕΠΜ. Επομένως, **δεν είναι δυνατό οι πλήρεις αιτήσεις για ΑΕΠΟ να καταργούνται με μόνη επίκληση την έκδοση του ΠΔ στη βάση των ΕΠΜ αυτών.**

Οι αιτήσεις αυτές πρέπει να αξιολογούνται με βάση τα πραγματικά δεδομένα και όχι κανονιστικές ρυθμίσεις που τέθηκαν σε ισχύ εκ των υστέρων. Φυσικά κατά την αξιολόγηση αυτή θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και να συναξιολογούνται τα επιστημονικά ευρήματα και οι σταθμίσεις της ΕΠΜ, όπως άλλωστε και κάθε άλλης διαθέσιμης μελέτης. Όμως δεν είναι δυνατό, πλήρεις και αναλυτικές ΜΠΕ και ΕΟΑ να καταργούνται με επίκληση γενικόλογων δηλώσεων σαν αυτές που περιέχονται στις υπό διαβούλευση ΕΠΜ.

Εξαιρέση από τον κανόνα αυτό θα μπορούσε να συζητηθεί για τις περιοχές που χαρακτηρίζονται με το ΠΔ ως απόλυτης προστασίας της φύσης. Υπενθυμίζεται ότι ίδια ήταν και η λογική της μεταβατικής διάταξης που είχε εισάγει ο ν. 3937/2011 στις παρ. 6.β και 6.γ του άρ. 21.

- 4^ο) Όπως αναφέρθηκε η ανανέωση μια υφιστάμενης ΑΕΠΟ δεν μπορεί να κωλύεται με μόνη την επίκληση της εκ των υστέρων έγκρισης της ΕΠΜ ή έκδοσης του ΠΔ. Το ίδιο ισχύει και για την τροποποίηση της ΑΕΠΟ, είτε αυτή αφορά την αλλαγή σχεδιασμού ενός υπό ανάπτυξη έργου είτε την ριζική ανακαίνιση (repowering) ενός αιολικού πάρκου που έχει ολοκληρώσει τη διάρκεια ζωής τους. Η αρχή αυτή, εκτός από δίκαιη, είναι και εξόχως σημαντική για την περιβαλλοντική προστασία: Αν οι τροποποιήσεις ΑΕΠΟ αξιολογούνται με βάση τις εκ των υστέρων επιβληθείσες απαγορεύσεις, τότε αποτρέπονται οι φορείς των έργων να βελτιστοποιούν το σχεδιασμό τους μειώνοντας το συνολικό περιβαλλοντικό αποτύπωμα. Παρακινούνται επίσης οι επιχειρήσεις να συνεχίσουν να λειτουργούν παλιά αιολικά πάρκα με περισσότερες ανεμογεννήτριες παλαιάς τεχνολογίας, αντί να τις αντικαθιστούν με πιο σύγχρονες που παράγουν πιο φθηνό ηλεκτρισμό αξιοποιώντας της υποδομές που έχουν ούτως ή άλλως κατασκευαστεί στην περιοχή εδώ και 20 και πλέον έτη.

3. Δύο βασικές αρχές

Οι υπό διαβούλευση ΕΠΜ αγνοούν δύο βασικές, κατά την γνώμη μας αρχές, που είναι πολύ σημαντικές για το περιβάλλον, την οικονομία και τη κοινωνία:

- 1^ο) Οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και ειδικότερα τα αιολικά πάρκα αποτελούν μια κατ' αρχήν φιλοπεριβαλλοντική δραστηριότητα, διότι μετά βεβαιότητας συμβάλουν στην αντιμετώπιση της σημαντικότερης απειλής για το περιβάλλον και τον άνθρωπο που είναι η Κλιματική Αλλαγή. Από την άλλη πλευρά, ως ανθρώπινες δραστηριότητες, έχουν επιπτώσεις στο περιβάλλον. Σε αντίθεση με τις άλλες μορφές ενέργειας, όπως είναι τα ορυκτά καύσιμα και η πυρηνική ενέργεια, οι συγκεκριμένες επιπτώσεις κάθε συγκεκριμένης επένδυσης γίνονται γνωστές εκ των προτέρων και μπορούν να μετρηθούν με σημαντική ακρίβεια κατά τη φάση ανάπτυξης και μελέτης της επένδυσης. Τα δύο αυτά στοιχεία οδηγούν στο συμπέρασμα ότι **μια προτεινόμενη επένδυση αιολικού πάρκου**

πρέπει να απορρίπτεται μόνο εάν τεκμηριώνεται επιστημονικά και συγκεκριμένα ότι η υλοποίησή της θα επιφέρει ανεπίστρεπτη βλάβη σε ένα άλλο προστατευόμενο αντικείμενο υψηλής αξίας, η οποία δεν μπορεί να αποκατασταθεί. Αντιθέτως, η προτεινόμενη επένδυση που έχει διέλθει τη βάση της συγκεκριμένης μέτρησης και εκτίμησης των επιπτώσεών της, δεν μπορεί να απορρίπτεται με επίκληση γενικών πιθανολογήσεων ούτε στην βάση κανονιστικών ρυθμίσεων που έχουν εισαχθεί με επίκληση τέτοιων πιθανολογήσεων, χωρίς κανένα δείκτη που να τεκμηριώνει την πρόκληση δυσμενών επιπτώσεων σε κάποιο συγκεκριμένο αντικείμενο της περιοχής Natura.

- 2^ο) Τα αιολικά πάρκα παράγουν αυτή τη στιγμή, μαζί με τα φωτοβολταϊκά το φθηνότερο ηλεκτρισμό. Για να συνεχίσουν να το κάνουν, πρέπει να εγκαθίστανται στις περιοχές με το υψηλότερο αιολικό δυναμικό. Μόνο τότε με λιγότερες συνολικά εγκαταστάσεις θα παράγουμε περισσότερη και πιο φθηνή ηλεκτρική ενέργεια. Αυτό είναι εξόχως σημαντικό για τους καταναλωτές και την εθνική οικονομία που πιέζεται πάρα πολύ από την κρίση τιμών των ορυκτών καυσίμων. **Όσο όμως εισάγονται οριζόντιοι αποκλεισμοί που εξοβελίζουν την αιολική ενέργεια από τις περιοχές με υψηλό αιολικό δυναμικό, τόσο το κόστος της ενέργειας δεν θα μειώνεται όσο πολύ και όσο γρήγορα χρειαζόμαστε.**

ΜΕΡΟΣ Β: ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ Α.Π.Ε.

ΕΠΜ 1α: Περιοχές Natura 2000 των Περιφερειακών Ενοτήτων Έβρου και Ροδόπης (μέρους)

1. ΕΘΝΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΔΑΣΟΥΣ ΔΑΔΙΑΣ – ΛΕΥΚΙΜΗΣ – ΣΟΥΦΛΙΟΥ – ΟΡΕΙΝΟΥ ΕΒΡΟΥ & ΚΟΙΛΑΔΩΝ ΔΕΡΕΙΟΥ & ΦΙΛΙΟΥΡΗΣ

- Στις ΖΑΠ & ΖΠΦ απαγορεύονται οι Α.Π.Ε.
- Στις ΣΔΟΕ-01, 02, 03, 04, 05, 06, 07, 08 επιτρέπονται (Κεφ. 4.3.4, Σελίδα 276):
  - ΦΒ στις στέγες κτιρίων, μετά από σύμφωνη γνώμη ΟΦΥΚΕΠΑ, ΕΟΑ και εκτίμηση της Φέρουσας Ικανότητας (Φ.Ι.) για όλες τις κατηγορίες ΑΠΕ.
  - Λοιπές Α.Π.Ε., πλην αιολικών πάρκων, μετά από σύμφωνη γνώμη ΟΦΥΚΕΠΑ, ΕΟΑ και εκτίμηση της Φέρουσας Ικανότητας (Φ.Ι.) για όλες τις κατηγορίες ΑΠΕ στην περιοχή.
- ΣΔΟΕ-09 έως -80 (Κεφ. 4.3.4, Σελίδα 284)
  - Επιτρέπεται η λειτουργία υφιστάμενων Α.Π.Ε., με την δυνατότητα προσθήκης νέων περιβαλλοντικών όρων και τη δυνατότητα μη ανανέωσης της ΑΕΠΟ, εάν τεκμαίρονται δυσμενείς επιπτώσεις στο προστατευτέο αντικείμενο.
  - Επιτρέπονται νέες Α.Π.Ε., με τη σύμφωνη γνώμη του ΟΦΥΚΕΠΑ, εκπόνηση ΕΟΑ και εκτίμηση της Φέρουσας Ικανότητας (Φ.Ι.) για όλες τις ΑΠΕ.
- ΖΒΔΦΠ -01 έως -14 επιτρέπονται (Κεφ. 4.3.3, Σελίδα 289):
  - ΦΒ στις στέγες κτιρίων, μετά από σύμφωνη γνώμη ΟΦΥΚΕΠΑ, ΕΟΑ και εκτίμηση της Φέρουσας Ικανότητας (Φ.Ι.) για όλες τις ΑΠΕ.
  - Λοιπές Α.Π.Ε., πλην αιολικών πάρκων, μετά από σύμφωνη γνώμη ΟΦΥΚΕΠΑ, ΕΟΑ και εκτίμηση της Φέρουσας Ικανότητας (Φ.Ι.) για όλες τις ΑΠΕ.
- ΖΒΔΦΠ-15 έως -84 (Κεφ. 4.3.3, Σελίδα 298):
  - Επιτρέπεται η λειτουργία υφιστάμενων Α.Π.Ε., με την δυνατότητα προσθήκης νέων περιβαλλοντικών όρων και τη δυνατότητα μη ανανέωσης της ΑΕΠΟ, εάν τεκμαίρονται δυσμενείς επιπτώσεις στο προστατευτέο αντικείμενο.
  - Επιτρέπονται νέες Α.Π.Ε., με τη σύμφωνη γνώμη του ΟΦΥΚΕΠΑ, εκπόνηση ΕΟΑ και εκτίμηση της Φέρουσας Ικανότητας (Φ.Ι.) για όλες τις ΑΠΕ.
- ΠΖ-01 & ΠΖ-02 (Κεφ. 4.3.4, Σελίδα 301)
  - Επιτρέπονται όλες οι Α.Π.Ε., πλην των αιολικών πάρκων.
  - Επιτρέπεται η λειτουργία υφιστάμενων Α.Π.Ε., με την δυνατότητα προσθήκης νέων περιβαλλοντικών όρων και τη δυνατότητα μη ανανέωσης της ΑΕΠΟ, εάν τεκμαίρονται δυσμενείς επιπτώσεις στο προστατευτέο αντικείμενο. Οι υφιστάμενες νομίμως εκδοθείσες ΑΕΠΟ, καταργούνται.

- Επιτρέπονται νέες Α.Π.Ε., με τη σύμφωνη γνώμη του ΟΦΥΚΕΠΑ, εκπόνηση ΕΟΑ και εκτίμηση της Φέρουσας Ικανότητας (Φ.Ι.) για όλες τις ΑΠΕ.
- **Μεταβατικές διατάξεις:** Σε όλες τις ανωτέρω ζώνες ισχύουν οι κάτωθι μεταβατικές διατάξεις:
  - Υφιστάμενες εγκαταστάσεις χρήσεων οι οποίες υπάγονται σε μια εκ των επιτρεπόμενων ειδικών χρήσεων γης, όπως αυτές εξειδικεύονται στο παρόν, οφείλουν εντός 2 ετών από την έναρξη ισχύος του παρόντος να αποκτήσουν άδεια λειτουργίας, σύμφωνα με τις ισχύουσες κάθε φορά διατάξεις και με την προϋπόθεση ότι εφόσον προβλέπεται έγκριση περιβαλλοντικών όρων αυτή θα γίνει σύμφωνα με την ισχύουσα από τη νομοθεσία διαδικασία.
  - Νομίμως υφιστάμενες εγκαταστάσεις χρήσεων οι οποίες δεν υπάγονται σε μια εκ των επιτρεπόμενων ειδικών χρήσεων γης, όπως αυτές εξειδικεύονται στο παρόν, συνεχίσουν να λειτουργούν και οφείλουν είτε μετά τη λήξη των περιβαλλοντικών όρων λειτουργίας εφόσον προβλέπονται για τη λειτουργία τους είτε εντός 5 ετών από την έναρξη ισχύος του παρόντος εφόσον δεν απαιτείται έγκριση περιβαλλοντικών όρων για τη λειτουργία τους, να μετεγκατασταθούν κατόπιν λήψης αντισταθμιστικών μέτρων.
  - Νομίμως υφιστάμενες εγκαταστάσεις των οποίων η απόφαση έγκρισης των περιβαλλοντικών όρων λειτουργίας έχουν ημερομηνία έκδοσης προγενέστερη του παρόντος διατάγματος, οφείλουν, εάν προκύπτει διαφοροποίηση στη διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης λόγω του παρόντος, να επικαιροποιήσουν τους περιβαλλοντικούς όρους λειτουργίας τους εντός δύο ετών από την έναρξη ισχύος του παρόντος.

Σχόλια:

- i. Στις Μεταβατικές Διατάξεις, για νομίμως υφιστάμενες εγκαταστάσεις που εμπίπτουν στις ζώνες αποκλεισμού, προβλέπεται η μετέγκατασταση κατόπιν λήψης αντισταθμιστικών μέτρων. Πρόκειται για μη ρεαλιστική, ασαφής, άδικη, πρόχειρη και προπαντός ανεφάρμοστη ρύθμιση.
- ii. Η δυνατότητα μη ανανέωσης ΑΕΠΟ, εφόσον τεκμαίρονται δυσμενείς επιπτώσεις καταλύει επίσης την έννοια του δικαίου.

Γενικώς και οι δύο αυτές ρυθμίσεις προδίδουν μια εξαιρετικά μονομερή αντιμετώπιση των θεμάτων από την ΕΠΜ: ακόμα και στην απίθανη περίπτωση που ένα νομίμως υφιστάμενο έργο έχει αρνητικές επιπτώσεις σημαντικά μεγαλύτερες από τις αρχικές εκτιμήσεις, δεν είναι δυνατό, χωρίς να έχουν εξαντληθεί όλα τα ενδιάμεσα πρόσθετα μέτρα και προσπάθειες διαχείρισης και αποφυγής των επιπτώσεων, να προκρίνεται η εσχάτη των ποινών. Ακόμη και στην περίπτωση των αιολικών πάρκων στο Γιβραλτάρ -που δεν έχουν καμία σχέση όσον αφορά το μέγεθος των επιπτώσεων με αυτά στην Ελλάδα – με τα κατάλληλα μέτρα που έχουν ληφθεί σε διάφορα έργα έχει επιτευχθεί πάρα πολύ μεγάλη μείωση των επιπτώσεων σε κρούσεις πουλιών.

Η υπερβολή και η μονομέρεια φαίνεται πιο έντονη στην περίπτωση της πρότασης μετεγκατάστασης: εδώ πλέον έχουμε το ξαφνικό θάνατο χωρίς καν να έχουν εξεταστεί οι πραγματικές και συγκεκριμένες επιπτώσεις του συγκεκριμένου έργου και η σύγκρισή τους με αυτές που είχαν εκτιμηθεί στην ΑΕΠΟ.

Ελπίζουμε ότι εκ παραδρομής δεν εξαιρέθηκαν τα αιολικά πάρκα από αυτή τη διάταξη η οποία με κανένα τρόπο δεν μπορεί να εφαρμοστεί για αυτά και στην πράξη μόνο αύξηση των επιπτώσεων στο περιβάλλον θα μπορούσε να έχει λόγω της ανάγκης κατασκευής νέων συνοδών έργων. Ένα αιολικό πάρκο δεν είναι μια αποθήκη που μπορεί να τοποθετηθεί σε μια πληθώρα εναλλακτικών γηπέδων σε μια περιοχή. Ζητήματα όπως αυτά του αιολικού δυναμικού, της επιλογής και αδειοδότησης της νέας θέσης, της πρόσβασης, της διαθεσιμότητας των δικτύων, της δυνατότητας μεταφοράς ανεμογεννητριών κλπ καθιστούν την πρόταση μη ρεαλιστική.

- iii. Η εκτίμηση της Φέρουσας Ικανότητας όλων των Α.Π.Ε., ως ένα από τα προαπαιτούμενα, αποτελεί ασαφή όρο αφού δεν ορίζεται καν η έννοια αυτή, δεν περιγράφονται τα κριτήρια υπολογισμού της, δεν καθορίζεται η μεθοδολογία εκτίμησής της για κάθε Α.Π.Ε ξεχωριστά και για όλες μαζί κλπ. Και σε κάθε περίπτωση, το τελικό ερώτημα είναι γιατί η ΕΠΜ δεν την εκτίμησε ώστε να μπορέσει να αξιολογηθεί η μέθοδος που επέλεξε και τα αποτελέσματά της.

Η πρόταση αυτή όμως αναδεικνύει και πάλι **την μονομέρεια της προσέγγισης της ΕΠΜ. Η εκτίμηση της Φ.Ι. απαιτείται ακόμα και για την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών στη στέγη υφιστάμενων κτηρίων και «και εφόσον από την Ειδική Οικολογική Αξιολόγηση που διενεργείται κατά τη διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης τεκμηριώνεται ότι η εγκατάσταση και η λειτουργία τους δεν προκαλεί υποβάθμιση σημαντικών οικοτόπων και ειδών της ζώνης προστασίας». Μα πώς ένα Φ/Β σε στέγη που ήδη υπάρχει μπορεί να προκαλέσει τέτοιο κακό;;;**

- iv. Εκτός από τις ΖΑΠ & ΖΠΦ, που μπορούν να αντιστοιχηθούν με ζώνες αποκλεισμού του ΕΠΧΣΑΑ-ΑΠΕ, τα αιολικά πάρκα απαγορεύονται a-priori και από άλλες ζώνες (ΖΔΟΕ-01 έως-08, ΖΒΔΠ-01 έως-14, ΠΖ-01 &-02). **Ακόμα και στις ΠΖ καταργούνται οι εκδοθείσες ΑΕΠΟ!**

Φανταζόμαστε ότι η επιλογή αυτή, ακόμα και για τις Περιφερειακές Ζώνες, είχε προαποφασιστεί με βάση τις διάφορες χαρτογραφήσεις ευαισθησίας (sensitivity mapping) που έχουν ήδη εκπονηθεί κατά το παρελθόν. Όμως το sensitivity mapping όπως έχει εφαρμοστεί σε άλλες χώρες της ΕΕ δεν δημιουργεί δύο layer (Go & No Go) αλλά περιοχές διαβάθμισης ευαισθησίας (Low, Medium, High). Στο τέλος θα πρέπει η Υπηρεσία να σταθμίσει όλα τα δεδομένα για να εγκρίνει ή όχι την εγκατάσταση ενός έργου σε μια περιοχή ευαισθησίας, και όχι να εφαρμοστεί a priori αποκλεισμός της, επιχειρώντας διεύρυνση επί της ουσίας της περιοχής Natura με βάση παλαιές χαρτογραφήσεις χωρίς θέσπιση. Και πάλι σημειώνεται η παντελής έλλειψη δεδομένων για να καταστεί δυνατή η αξιολόγηση τους.

- v. Η πρόταση της ΕΠΜ να υπάρχει σύμφωνη γνώμη του ΟΦΥΠΕΚΑ επί της ΕΟΑ των νέων έργων είναι προφανώς παράνομη αφού προσκρούσει ευθέως στις διατάξεις του νόμου που ρητά ορίζουν το εύρος της σχετικής αρμοδιότητας του ΟΦΥΚΑ.

2. ΕΘΝΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΔΕΛΤΑ ΕΒΡΟΥ

- Στις ΖΠΦ απαγορεύονται οι Α.Π.Ε.
- Στις ΖΔΟΕ-01-02-03-04 επιτρέπεται Κεφ. 4.3.4, Σελίδα 315):
  - Γεωθερμία
  - Υφιστάμενα έργα Α.Π.Ε. σε λειτουργία
  - Νέες Α.Π.Ε., μετά από τη σύμφωνη γνώμη του ΟΦΥΠΕΚΑ, ΕΟΑ και με βάση τις ειδικότερες δεσμεύσεις που έχουν καθοριστεί ή που θα καθοριστούν από τη μελέτη εκτίμησης Φέρουσας Ικανότητας για όλες τις κατηγορίες Α.Π.Ε. στην περιοχή.
- **Μεταβατικές Διατάξεις:** Προβλέπονται οι ίδιες μεταβατικές με το Εθνικό Πάρκο Δαδιάς, δηλαδή:
  - Προσαρμογή εντός διαιτίας της ΑΕΠΟ των υφιστάμενων εγκαταστάσεων, εφόσον αυτές εμπίπτουν στις επιτρεπόμενες δραστηριότητες.
  - Μετεγκατάσταση μετά τη λήξη της ΑΕΠΟ των δραστηριοτήτων που εμπίπτουν στις ζώνες αποκλεισμού.
- **Σχόλια:**
  - Στο ΕΘΝΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΔΕΛΤΑ ΕΒΡΟΥ οι Α.Π.Ε. απαγορεύονται μόνο στις ΖΠΦ, οι οποίες συνιστούσαν ζώνες αποκλεισμού και στο ΕΠΧΣΑΑ-ΑΠΕ.
  - Ισχύουν τα ίδια σχόλια με αυτά του Εθνικού Πάρκου Δαδιάς ως προς την εκτίμηση της Φ.Ι. όλων των Α.Π.Ε. και τις μεταβατικές διατάξεις.

3. ΣΥΝΘΕΤΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ ΣΑΜΟΘΡΑΚΗΣ

- Στις ΖΠΦ-01-02-03-04-05 απαγορεύονται οι Α.Π.Ε.
- Στις ΖΔΟΕ-01 έως -11
  - Επιτρέπεται η λειτουργία υφιστάμενων Α.Π.Ε., με την δυνατότητα προσθήκης νέων περιβαλλοντικών όρων και τη δυνατότητα μη ανανέωσης της ΑΕΠΟ, εάν τεκμαίρονται δυσμενείς επιπτώσεις στο προστατευτέο αντικείμενο.
  - Επιτρέπονται νέες Α.Π.Ε., με τη σύμφωνη γνώμη του ΟΦΥΚΕΠΑ, εκπόνηση ΕΟΑ και εκτίμηση της Φέρουσας Ικανότητας (Φ.Ι.) για όλες τις Α.Π.Ε.
- Στις ΖΒΔΦΠ-01 έως-07
  - Επιτρέπεται η λειτουργία υφιστάμενων Α.Π.Ε., με την δυνατότητα προσθήκης νέων περιβαλλοντικών όρων και τη δυνατότητα μη ανανέωσης της ΑΕΠΟ, εάν τεκμαίρονται δυσμενείς επιπτώσεις στο προστατευτέο αντικείμενο.
  - Επιτρέπονται νέες Α.Π.Ε., με τη σύμφωνη γνώμη του ΟΦΥΚΕΠΑ, εκπόνηση ΕΟΑ και εκτίμηση της Φέρουσας Ικανότητας (Φ.Ι.) για όλες τις Α.Π.Ε.

- **Μεταβατικές Διατάξεις:** Οι ίδιες με το Εθνικό Πάρκο Δαδιάς, δηλαδή:
  - Προσαρμογή εντός διετίας της ΑΕΠΟ των υφιστάμενων εγκαταστάσεων, εφόσον αυτές εμπίπτουν στις επιτρεπόμενες δραστηριότητες.
  - Μετεγκατάσταση μετά τη λήξη της ΑΕΠΟ των δραστηριοτήτων που εμπίπτουν στις ζώνες αποκλεισμού.
- **Σχόλια:**
  - Στην ΣΥΝΘΕΤΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ ΣΑΜΟΘΡΑΚΗΣ οι Α.Π.Ε. απαγορεύονται μόνο στις ΖΠΦ, οι οποίες συνιστούσαν ζώνες αποκλεισμού και στο ΕΠΧΣΑΑ-ΑΠΕ.
  - Ισχύουν τα ίδια σχόλια με αυτά του Εθνικού Πάρκου Δαδιάς ως προς την εκτίμηση της Φ.Ι. όλων των Α.Π.Ε. και τις μεταβατικές διατάξεις.

4. ΣΥΝΘΕΤΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΒΡΟΥ

- Στις ΖΠΦ-01 έως -12 απαγορεύονται οι Α.Π.Ε.
- Στις ΣΔΟΕ-01 έως -23
  - Επιτρέπεται η λειτουργία υφιστάμενων Α.Π.Ε., με την δυνατότητα προσθήκης νέων περιβαλλοντικών όρων και τη δυνατότητα μη ανανέωσης της ΑΕΠΟ, εάν τεκμαίρονται δυσμενείς επιπτώσεις στο προστατευτέο αντικείμενο.
  - Επιτρέπονται νέες Α.Π.Ε., με τη σύμφωνη γνώμη του ΟΦΥΚΕΠΑ, εκπόνηση ΕΟΑ και εκτίμηση της Φέρουσας Ικανότητας (Φ.Ι.) για όλες τις Α.Π.Ε.
- Στις ΖΒΔΦΠ-01 έως-27
  - Επιτρέπεται η λειτουργία υφιστάμενων Α.Π.Ε., με την δυνατότητα προσθήκης νέων περιβαλλοντικών όρων και τη δυνατότητα μη ανανέωσης της ΑΕΠΟ, εάν τεκμαίρονται δυσμενείς επιπτώσεις στο προστατευτέο αντικείμενο.
  - Επιτρέπονται νέες Α.Π.Ε., με τη σύμφωνη γνώμη του ΟΦΥΚΕΠΑ, εκπόνηση ΕΟΑ και εκτίμηση της Φέρουσας Ικανότητας (Φ.Ι.) για όλες τις Α.Π.Ε.
- **Μεταβατικές Διατάξεις:** Οι ίδιες με το Εθνικό Πάρκο Δαδιάς, δηλαδή:
  - Προσαρμογή εντός διετίας της ΑΕΠΟ των υφιστάμενων εγκαταστάσεων, εφόσον αυτές εμπίπτουν στις επιτρεπόμενες δραστηριότητες.
  - Μετεγκατάσταση μετά τη λήξη της ΑΕΠΟ των δραστηριοτήτων που εμπίπτουν στις ζώνες αποκλεισμού.
- **Σχόλια**
  - Στην ΣΥΝΘΕΤΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ Β. ΕΒΡΟΥ οι Α.Π.Ε. απαγορεύονται μόνο στις ΖΠΦ, οι οποίες συνιστούσαν ζώνες αποκλεισμού και στο ΕΠΧΣΑΑ-ΑΠΕ.
  - Ισχύουν τα ίδια σχόλια με αυτά του Εθνικού Πάρκου Δαδιάς ως προς την εκτίμηση της Φ.Ι. όλων των ΑΠΕ και τις μεταβατικές διατάξεις.

5. ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ ΝΟΤΙΟΥ ΔΑΣΙΚΟΥ ΣΥΜΠΛΕΓΜΑΤΟΣ ΕΒΡΟΥ

- Στις ΖΠΦ-01 έως -11 απαγορεύονται οι Α.Π.Ε.
- Στις ΖΔΟΕ-01 έως-25
  - Επιτρέπεται η λειτουργία υφιστάμενων Α.Π.Ε., με την δυνατότητα προσθήκης νέων περιβαλλοντικών όρων και τη δυνατότητα μη ανανέωσης της ΑΕΠΟ, εάν τεκμαίρονται δυσμενείς επιπτώσεις στο προστατευτέο αντικείμενο.
  - Επιτρέπονται νέες Α.Π.Ε., με τη σύμφωνη γνώμη του ΟΦΥΚΕΠΑ, εκπόνηση ΕΟΑ και εκτίμηση της Φέρουσας Ικανότητας (Φ.Ι.) για όλες τις Α.Π.Ε.
- Στις ΖΒΔΦΠ-01 έως-19
  - Επιτρέπεται η λειτουργία υφιστάμενων Α.Π.Ε., με την δυνατότητα προσθήκης νέων περιβαλλοντικών όρων και τη δυνατότητα μη ανανέωσης της ΑΕΠΟ, εάν τεκμαίρονται δυσμενείς επιπτώσεις στο προστατευτέο αντικείμενο.
  - Επιτρέπονται νέες Α.Π.Ε., με τη σύμφωνη γνώμη του ΟΦΥΚΕΠΑ, εκπόνηση ΕΟΑ και εκτίμηση της Φέρουσας Ικανότητας (Φ.Ι.) για όλες τις Α.Π.Ε.
- Στην ΠΖ-01:
  - Απαγορεύονται τα αιολικά πάρκα εκτός από τα λειτουργούντα, με την προϋπόθεση πρόσθετων περιβαλλοντικών όρων και δυνατότητα μη ανανέωσης της ΑΕΠΟ, εφόσον τεκμαίρονται δυσμενείς επιπτώσεις.
- **Μεταβατικές Διατάξεις:** Οι ίδιες με το Εθνικό Πάρκο Δαδιάς, δηλαδή:
  - Προσαρμογή εντός διετίας της ΑΕΠΟ των υφιστάμενων εγκαταστάσεων, εφόσον αυτές εμπίπτουν στις επιτρεπόμενες δραστηριότητες.
  - Μετεγκατάσταση μετά τη λήξη της ΑΕΠΟ των δραστηριοτήτων που εμπίπτουν στις ζώνες αποκλεισμού.
- **Σχόλια**
  - Στην ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ ΝΟΤΙΟΥ ΔΑΣΙΚΟΥ ΣΥΜΠΛΕΓΜΑΤΟΣ ΕΒΡΟΥ οι Α.Π.Ε. απαγορεύονται στις ΖΠΦ, οι οποίες συνιστούσαν ζώνες αποκλεισμού και στο ΕΠΧΣΑΑ-ΑΠΕ
  - Νέα αιολικά πάρκα απαγορεύονται στην ΠΖ-01 που έτσι αποκτά αυστηρότερο καθεστώς από τις ΖΔΟΕ και τις ΖΒΔΦΠ
  - Ισχύουν τα ίδια σχόλια με αυτά του Εθνικού Πάρκου Δαδιάς ως προς την εκτίμηση της Φ.Ι. όλων των Α.Π.Ε. και τις μεταβατικές διατάξεις.

6. ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ ΘΑΛΑΣΣΙΑΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΘΡΑΚΗΣ

- Στις ΖΠΦ-01 έως -06 απαγορεύονται οι Α.Π.Ε.
- Στις ΖΔΟΕ-01 έως-03
  - Επιτρέπεται η λειτουργία υφιστάμενων Α.Π.Ε., με την δυνατότητα προσθήκης νέων περιβαλλοντικών όρων και τη δυνατότητα μη ανανέωσης της ΑΕΠΟ, εάν τεκμαίρονται δυσμενείς επιπτώσεις στο προστατευτέο αντικείμενο.
  - Επιτρέπονται νέες Α.Π.Ε., με τη σύμφωνη γνώμη του ΟΦΥΚΕΠΑ, εκπόνηση ΕΟΑ και εκτίμηση της Φέρουσας Ικανότητας (Φ.Ι.) για όλες τις Α.Π.Ε.
- Στη ΖΒΔΦΠ-01
  - Απαγορεύονται οι Α.Π.Ε.
  - Επιτρέπεται η Αποθήκευση
- **Μεταβατικές Διατάξεις:** Οι ίδιες με το Εθνικό Πάρκο Δαδιάς, δηλαδή:
  - Προσαρμογή εντός διετίας της ΑΕΠΟ των υφιστάμενων εγκαταστάσεων, εφόσον αυτές εμπίπτουν στις επιτρεπόμενες δραστηριότητες.
  - Μετεγκατάσταση μετά τη λήξη της ΑΕΠΟ των δραστηριοτήτων που εμπίπτουν στις ζώνες αποκλεισμού.
- **Σχόλια**
  - Στην ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ ΘΑΛΑΣΣΙΑΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΘΡΑΚΗΣ, οι Α.Π.Ε. απαγορεύονται στις ΖΠΦ, οι οποίες συνιστούσαν ζώνες αποκλεισμού και στο ΕΠΧΣΑΑ-ΑΠΕ
  - Οι Α.Π.Ε. απαγορεύονται στη ΖΒΔΦΠ-01, που συνιστά εκτεταμένη θαλάσσια περιοχή, αποκελείοντας την εγκατάσταση θαλάσσιου αιολικού πάρκου.
  - Ισχύουν τα ίδια σχόλια με αυτά του Εθνικού Πάρκου Δαδιάς ως προς την εκτίμηση της Φ.Ι. όλων των Α.Π.Ε. και τις μεταβατικές διατάξεις.

7. ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ ΜΑΡΩΝΕΙΑ – ΣΠΗΛΛΑΙΟΝ

- Στη ΖΠΦ-01 απαγορεύονται οι Α.Π.Ε.

8. ΓΕΝΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ ΠΟΥ ΠΡΟΚΥΠΤΟΥΝ ΑΠΟ ΤΗ ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΤΗΣ ΕΠΜ ΘΡΑΚΗΣ

Όπως ήδη λέχθηκε οι διατάξεις για κατάργηση υφιστάμενων ΑΕΠΟ, για μη ανανέωση ΑΕΠΟ, για μετεγκατάσταση εν λειτουργία κλπ. είναι εξαιρετικά μονομερείς, άδικες και φοβικές. Πέραν αυτών, σχόλια που προκύπτουν από την ανωτέρω κωδικοποίηση και αφορούν όλες τις περιοχές είναι τα ακόλουθα:

- i. Η πρόταση των τεσσάρων ζωνών για την κάθε προστατευόμενη περιοχή **καταργεί την έννοια των Περιοχών Αιολικής Προτεραιότητας (ΠΑΠ)** του ΕΧΠ-ΑΠΕ αφήνοντας ουσιαστικά ελάχιστες περιοχές που να είναι, τυπικά, διαθέσιμες για την εγκατάσταση νέων αιολικών σταθμών.

Για παράδειγμα για την προστατευόμενη περιοχή για το Εθνικό Πάρκο Δάσους Δαδιάς – Λευκίμης έχει προβλέψει μια εκτενή Ζώνη Προστασίας της Φύσης, η οποία δεν προβλέπει ουδεμία κατασκευή έργου Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας, αλλά εμπίπτει εντός των διοικητικών ορίων περιοχών που έχουν χαρακτηριστεί ως ΠΑΠ και συγκεκριμένα του Δήμου Αρριανών και του Δήμου Σουφλίου. Επιπρόσθετα τμήμα του Δήμου Αλεξανδρούπολης που αποτελεί και αυτός περιοχή ΠΑΠ έχει χαρακτηριστεί τμηματικά ως Ζώνη Προστασίας της Φύσης καθώς και Ζώνη Διατήρησης Ειδών και οικοτόπων

- ii. Ο τρόπος/μεθοδολογία σχεδιασμού των τεσσάρων ζωνών δεν είναι κλιμακωτός αφού ουσιαστικά στην πλειοψηφία των περιπτώσεων **η εγκατάσταση και λειτουργία νέων αιολικών σταθμών ουσιαστικά απαγορεύεται σε όλες τις ζώνες, με εξαίρεση κάποιες πολύ μικρής έκτασης περιοχές εντός των εν λόγω ζωνών που αποτελούν περίπου το 10% του συνολικού διαθέσιμου χώρου κατά μέσο όρο σε κάθε προστατευόμενη περιοχή** (όπου απαιτείται να έχει προηγηθεί η συνολική μελέτη φέρουσας ικανότητας για όλες τις Α.Π.Ε. και σύμφωνη γνώμη του ΟΦΥΠΕΚΑ επί της ΕΟΑ).
- iii. Πλειοψηφία (π.χ. περίπου 75% στην περίπτωση της προστατευόμενης περιοχής του Δάσους Δαδιάς) αποτελεί στις περισσότερες από τις προστατευόμενες περιοχές η υιοθέτηση της Ζώνης Προστασίας της Φύσης εντός της οποίας απαγορεύεται κάθε έννοια ΑΠΕ. Το ίδιο ισχύει και για τις υπόλοιπες προστατευόμενες περιοχές της ευρύτερη περιοχής του Έβρου (βλέπε Δέλτα Έβρου, Νότιο Δασικό σύμπλεγμα κτλ).
- iv. Σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Πίνακα 4.3.3-1: *«Εκτίμηση επιπτώσεων των ρυθμίσεων των χρήσεων γης και δραστηριοτήτων στην προστατευόμενη περιοχή Εθνικό Πάρκο Δάσους Δαδιάς - Λευκίμης-Σουφλίου, Ορεινού Έβρου και Κοιλιάδων Δερείου και Φιλιούρη»* υπάρχουν άλλες προβλέψεις για τα συνοδά έργα ΑΠΕ και άλλα για τις Τεχνικές Υποδομές – Δίκτυα Κοινής Ωφέλειας. Συγκεκριμένα για την υλοποίηση κάθε τεχνικής υποδομής σε όλες τις ζώνες θα πρέπει να υιοθετηθούν συγκεκριμένοι όροι και κανόνες πλέον αυτών που ισχύουν. Πως είναι δυνατόν να υπάρχει σαφής διαχωρισμός μεταξύ των συνοδών έργων Α.Π.Ε. και των τεχνικών Υποδομών σε περίπτωση που οι ειδικοί όροι και κανόνες πρέπει να αξιολογηθούν από τις αρμόδιες περιβαλλοντικές υπηρεσίες;

ΜΕΡΟΣ Γ: ΕΙΔΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Εισαγωγικά

Οι ακόλουθες παρατηρήσεις αναφέρονται στην τεκμηρίωση των προτάσεων χαρακτηρισμού του καθεστώτος της προστασίας, το οποίο προσιδιάζει στα χαρακτηριστικά των υπό εξέταση περιοχών προκειμένου αυτές να υπαχθούν, με την έκδοση Προεδρικού Διατάγματος, στις κατηγορίες προστασίας του άρθρου 18 του Ν. 1650/1986. Αναφέρονται επίσης στα συμπεράσματα του ελέγχου της πληρότητας και της αξιοπιστίας της τεκμηρίωσης των προτάσεων οριοθέτησης των προστατευόμενων περιοχών, του καθορισμού των χρήσεων γης και των δραστηριοτήτων εντός και πέριξ αυτών, καθώς και στην τεκμηρίωση των προτάσεων του σχεδίου για τη διαχείρισή τους (ν. 4685/2020, άρθρο 47, παρ. 2) ^[1].

Από την ευρωπαϊκή και εθνική νομοθεσία προκύπτει η απαίτηση στις ΕΠΜ να προσδιορίζονται τα χαρακτηριστικά του φυσικού ή του ημιφυσικού των εκτάσεων των προστατευόμενων περιοχών, η ποικιλία και η επάρκεια σε έκταση των τύπων φυσικών οικότοπων, και τα πληθυσμιακά μεγέθη των φυτών και των ζώων τους, τα οποία διασφαλίζουν την δυνατότητα μακροχρόνιας διατήρησής τους και τεκμηριώνουν την καταλληλότητα και την αποτελεσματικότητα των προτεινόμενων μέτρων προστασίας.

Στην ευρωπαϊκή έννομη τάξη η προστασία και η διατήρηση των προστατευόμενων εκτάσεων, νοείται ως το σύνολο των μέτρων που εξασφαλίζουν την «*Ικανοποιητική Κατάσταση Διατήρησης*» τους. Η κατάσταση αυτή προβλέπεται να χαρακτηρίζεται ως «*Ικανοποιητική*» όταν η περιοχή της φυσικής κατανομής των τύπων φυσικών οικότοπων και οι εκτάσεις που περιέχουν δεν μειώνονται, η δομή και οι ειδικές λειτουργίες που απαιτούνται για τη μακροπρόθεσμη διατήρησή τους υφίστανται και είναι δυνατόν να συνεχίσουν να υφίστανται κατά το προβλεπτό μέλλον. Επιπλέον, ο χαρακτηρισμός της κατάστασης διατήρησης των τύπων φυσικών οικότοπων απαιτεί να κρίνεται ικανοποιητική και η κατάσταση της διατήρησης των χαρακτηριστικών ειδών τους.

Ανάλογα, προβλέπεται να χαρακτηρίζεται ως «*Ικανοποιητική*» η «*Κατάσταση Διατήρησης*» των χαρακτηριστικών ειδών των φυτών και των ζώων όταν: (α) τα δεδομένα της δυναμικής των πληθυσμών τους καταδεικνύουν τη συνέχιση της ύπαρξής τους, σε μακροπρόθεσμη βάση, ως ζωτικό συστατικό στοιχείο των τύπων φυσικών οικότοπων στους οποίους ανήκουν, (β) το γεωγραφικό εύρος κατανομής τους δεν παρουσιάζει μείωση, ούτε υπάρχει κίνδυνος να μειωθεί στο άμεσο μέλλον, και (γ) υπάρχει και θα συνεχίσει πιθανώς να υπάρχει ένα οικότοπος (ενδιαίτημα) επαρκούς έκτασης ώστε οι πληθυσμοί τους να διατηρηθούν μακροπρόθεσμα (Οδηγία 92/43/ΕΟΚ και Ν. 3937/2011 Ορ. cit.).

¹ Ν. 4685/2020. Εκσυγχρονισμός περιβαλλοντικής νομοθεσίας, ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία των Οδηγιών 2018/844 και 2019/692 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και λοιπές διατάξεις (Α' 92).

Στην εθνική μας νομοθεσία, η διατήρηση των προστατευόμενων αντικειμένων, επιδιώκεται ^[2] με την εξασφάλιση της «*ικανοποιητικής Κατάστασης Διατήρησης*» της βιοποικιλότητας ^[3], η οποία επιδιώκεται με την υπαγωγή των κατάλληλων εκτάσεων στο καθεστώς προστασίας (Ν. 4685/2020 Ορ. cit.).

Σημειώνεται ότι στη χώρα μας παρατηρείται σύγχυση της έννοιας του φυσικού οικότοπου (habitat στα ξενόγλωσσα κείμενα, οικότοπος ή ενδιαίτημα στις ελληνικές μεταφράσεις των Οδηγιών 92/43/ΕΟΚ και 2009/147/ΕΚ). Η σύγχυση έγκειται στη χρήση του όρου «*ενδιαίτημα*» προκειμένου να περιγραφεί το σύνολο των εκτάσεων στις οποίες μετακινείται ένα ζώο στη διάρκεια της ζωής του. Ο όρος αυτός αναφέρεται στη βιβλιογραφία ως «*βιότοπος*». Προσπάθεια θέσπισης ενιαίων κριτηρίων προσδιορισμού και χαρακτηρισμού των βιότοπων έγινε από την Επιτροπή της τότε Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ΕΟΚ) την περίοδο 1985 –1990. Η προσπάθεια αυτή αναφέρεται ως πρόγραμμα CORINE (Coordination of Information on the Environment) και αποσκοπούσε στον εντοπισμό βιότοπων εντός των «*βιόκοσμων*», δηλαδή εντός του ευρύτερου συνόλου των έμβιων μιας μεγάλης βιογεωγραφικής περιοχής ^[4,5,6,7,8]. Η προσπάθεια αυτή θεωρήθηκε ότι απέτυχε και εγκαταλείφθηκε επειδή δεν κατέστη δυνατός ο προσδιορισμός κριτηρίων τυποποίησης του συνόλου των βιοτόπων, αφού πολλά ζώα ικανοποιούν τις ίδιες ανάγκες τους σε πληθώρα εναλλασσόμενων εκτάσεων με διαφορετικά χαρακτηριστικά εκάστη (ευρύοικα και κοσμοπολίτικα είδη).

Η προσπάθεια αποσύνδεσης της προστασίας των οικότοπων από την προστασία των ζώων και ιδίως των πτηνών επιδιώκεται προκειμένου να δικαιολογηθούν η επιβολή καθεστώτος προστασίας σε εκτάσεις, οι οποίες δεν έχουν τα προβλεπόμενα από τη νομοθεσία χαρακτηριστικά. Ειδικότερα, η επιβολή καθεστώτος προστασίας σε εκτάσεις στις οποίες δεν τεκμηριώνεται η παρουσία των ειδών που απαιτούν προστασία, των πληθυσμιακών μεγεθών που εξασφαλίζουν τη μακροπρόθεσμη διατήρηση των ειδών αυτών (Ελάχιστος Βιώσιμος Πληθυσμός), ούτε η Ελάχιστη Απαιτούμενη Έκταση για διατήρηση των πληθυσμών αυτών. Επιδιώκεται δηλαδή να δικαιολογηθούν η υπαγωγή εκτάσεων χωρίς σαφή κριτήρια σε καθεστώς προστασίας, οι επαναλαμβανόμενες αναθέσεις μελετών για τη συμπλήρωσή κενών, η ικανοποίηση των απαιτήσεων πολιτών με ιδιαίτερες ευαισθησίες κ.ά. Χαρακτηριστικό παραδείγματα είναι ότι στην ΕΠΜ της Θράκης δεν επιδιώκεται η προστασία ορισμένων, κατάλληλων σε έκταση και ποικιλία οικότοπων του λύκου ή της αρκούδας, αλλά γενικά και απροσδιόριστα η προστασία του λύκου ακόμα και από τις ανεμογεννήτριες στην ΠΑΜΑΘ.

---

² ΚΥΑ 33318/3028/1998. Καθορισμός μέτρων και διαδικασιών για τη διατήρηση των φυσικών οικότοπων (ενδιαιτημάτων) καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας (Β' 1289).

³ Ν. 3937/2011: Διατήρηση της βιοποικιλότητας και άλλες διατάξεις (Α' 60).

⁴ Moss, D., Roy, D. B. (1995): *Habitat Classification. Report to the European Topic Centre on Nature Conservation*. Huntingdon: Institute of Terrestrial Ecology.

⁵ Moss, D., Davies, C., Roy, D. B. (1995): *Maintenance and review of the CORINE Biotopes Sites Database*. Report to the European Topic Centre on Nature Conservation. Huntingdon: Institute of Terrestrial Ecology.

⁶ Moss, D., Davies, C., Roy, D. B. (1997): *CORINE Biotopes Sites: Database Status and Perspectives 1995*. Topic Report 27 1996 Nature Conservation. European Environment Agency. Copenhagen

⁷ European Commission (1999): *Caring for our future*. Brussels.

⁸ IPCC (2001): *Climate change Impacts, adaptation and vulnerability*. Brussels.

ΕΠΜ 1α: Περιοχές Natura 2000 των Περιφερειακών Ενοτήτων Έβρου και Ροδόπης (μέρους)

Στην υπό εξέταση ΕΠΜ αναφέρεται ότι χρησιμοποιούνται τα στοιχεία που χορηγήθηκαν στο Μελετητή από τον Εργοδότη και αυτά που συνέλεξε ο Μελετητής. Δεν αναφέρονται όμως η μέθοδος και τα αποτελέσματα αξιολόγησης της επάρκειας και της αξιοπιστίας των στοιχείων αυτών. Επαναλαμβάνονται απλώς οι χαρακτηρισμοί που αναφέρουν τα Τυποποιημένα Έντυπα Δεδομένων του ΥΠΕΝ και δεν παρατίθενται τα απαραίτητα δεδομένα. Οι ελλείψεις αυτές επηρεάζουν αρνητικά τις δυνατότητες διαμόρφωσης τεκμηριωμένων προτάσεων για τη διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών .

Οι ελλείψεις της ΕΠΜ αφορούν στον προσδιορισμό των ειδικών λειτουργιών που απαιτούνται για τη μακροπρόθεσμη διατήρηση των τύπων φυσικών οικοτόπων και των παραγόντων. Επίσης δεν προσδιορίζονται οι παράγοντες που καθορίζουν την έκταση και την εξάπλωσή τους, ούτε τα μεγέθη των μεταβολών οι οποίες μπορούν να τους επηρεάσουν. Οι ελλείψεις αυτές δεν επιτρέπουν την αξιολόγηση της δυνατότητας να συνεχιστεί η ύπαρξή τους μακροπρόθεσμα, και τα είδη τους να αποτελούν ζωτικό συστατικό στοιχείο των τύπων φυσικών οικοτόπων στους οποίους ανήκουν. Επίσης, οι ανοχές στις μεταβολές που προκαλούνται από φυσικά αίτια ή ανθρωπογενείς δραστηριότητες.

Αγνόηση της Κλιματικής Κρίσης

Η πρώτη γενική παρατήρηση είναι η **μικρή ως ανύπαρκτη συνεκτίμηση της κλιματικής αλλαγής στην ίδια τη μέθοδο της ΕΠΜ**. Στο κεφ. 2 παρ. 2.3.1.6, όπου εξετάζονται οι πιέσεις και απειλές στο προστατευταίο αντικείμενο, η κλιματική αλλαγή αναφέρεται μόνο στη θαλάσσια περιοχή GR1110013 σχετικά με τη μείωση των θηραμάτων των κητωδών. Η παράλειψη αυτή είναι ακόμα πιο αισθητή καθώς τα Σχέδια Διαχείρισης του Υδατικού Διαμερίσματος Θράκης έχουν καταγράψει κίνδυνο πλημμυρών λόγω υπερχειλίσις επιφανειακών ροών και ανόδου της μέσης στάθμης της θάλασσας σε συγκεκριμένες περιοχές και η ίδια η μελέτη αναφέρεται σε αυτά στην παρ. 2.1.3.1 και συμπεραίνει ότι αποτελούν κίνδυνο για τις περιοχές Natura2000 του Δέλτα Έβρου (GR111006 & GR111007), Β. Έβρου & π. Άρδα (GR111008) και Κοιλιάδας Φιλιουρή (GR1130011).

Η παράμετρος της κλιματικής αλλαγής αγνοείται πλήρως στο Κεφ. 3 «ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΑΙ ΣΥΝΘΕΣΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ» και αναφέρεται ξανά στο Κεφ. 5 «ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ» στους γενικούς στόχους, ως αντιμετώπιση κινδύνων από την κλιματική αλλαγή και μια αναφορά στην «*επίτευξη κατάλληλης προσαρμογής*» και «*προστασία/διατήρηση/ειδική διαχείριση εδαφών από τη διάβρωση*» στους ειδικούς στόχους ορισμένων περιοχών. Στα δε προτεινόμενα μέτρα η κλιματική αλλαγή εμφανίζεται μόνο στην πρόταση για «*Δημιουργία Οδηγού καλών και βιώσιμων πρακτικών σε γεωργία και κτηνοτροφία*», ο οποίος θα πρέπει να περιλαμβάνει μεταξύ πολλών άλλων και «*μεθόδους αντιμετώπισης και άμβλυνσης των επιπτώσεων κλιματικής αλλαγής*». Μόνο για τη θαλάσσια περιοχή GR1110013 υπάρχει συγκεκριμένη πρόταση για μελέτη αντιμετώπισης των επιπτώσεων της κλιματικής.

Το επακόλουθο της υποβάθμισης ή ακόμα και αγνόησης της παραμέτρου της κλιματικής αλλαγής σε όλη την ΕΠΜ είναι ότι στη διαμόρφωση αλλά και στην αξιολόγηση των εναλλακτικών προτάσεων προστασίας δεν υπάρχει κριτήριο συσχέτισης και συμβατότητας με τις κλιματικές πολιτικές και δράσεις (π.χ. το ΕΣΕΚ). Από τα τέσσερα κριτήρια που ορίζονται, τα τρία αφορούν στενά τη βιοποικιλότητα και είναι αλληλοεπικαλυπτόμενα, ενώ στο τέταρτο εξετάζεται η «Κοινωνική – Οικονομική – Αναπτυξιακή» διάσταση. Με τον τρόπο αυτό όλες οι δραστηριότητες εμπίπτουν στο οικονομικό/αναπτυξιακό κριτήριο ασχέτως αν συμβάλουν στην αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης ή το αντίθετο.

Πρέπει μάλιστα εδώ να σημειωθεί η εξαιρετικά μικρή προσπάθεια που έχει αφιερώσει η ΕΠΜ στη διατύπωση και αξιολόγηση των εναλλακτικών προτάσεων. Ολόκληρη η παρ. 4.3.1. «*Διαμόρφωση και πρόταση εναλλακτικών λύσεων επιλογής ζωνών και οριοθέτησης και εξέταση των επιπτώσεών τους*» καταλαμβάνει μόλις 7 σελίδες σε σύνολο ΕΠΜ άνω των χιλίων. Οι εναλλακτικές λύσεις περιγράφονται αόριστα και τελεσιγραφικά και διαφοροποιούνται μόνο ως προς τις κατηγορίες των ζωνών προστασίας (δεν εξετάζονται διαφορετική σύνθεση, κατανομή, επιτρεπτές δραστηριότητες κλπ). **Τα κριτήρια είναι ασαφή και αόριστα, ενώ δε γίνεται κάποια προσπάθεια ποσοτικοποίησης τους.** Η αξιολόγηση γίνεται συνοπτικά, εντός μίας παραγράφου για κάθε εναλλακτική, με αόριστο ως σιβυλλικό τρόπο. Π.χ. η Εναλλακτική Λύση 1 (με την πλέον υψηλή προστασία) απορρίπτεται γιατί σε αυτή δεν «*εντάσσεται η ανθρώπινη δραστηριότητα που είναι σημαντική για το προστατευτέο αντικείμενο στο πλαίσιο προστασίας και διατήρησης αυτού*».

Ειδικές Ζώνες Διατήρησης και Ζώνες Ειδικής Προστασίας

Στην ΕΠΜ πληθυσμιακά δεδομένα που εξασφαλίζουν τη μακροχρόνια διατήρηση των ειδών στην ΕΠΜ αναφέρονται στη Σαμοθράκη (ΕΖΔ Φεγγάρι Σαμοθράκης, ανατολικές ακτές, βραχονησίδια Ζουράφα και θαλάσσια ζώνη – GR1110004) και αφορούν σε 1 είδος βάτραχου και 2 είδη χελώνας. Επίσης, υπάρχουν για την ΕΖΔ Βουνά Έβρου – Ποταμός Λύρας – Σπύλαια Διδυμότειχου και Κεφαλόβουνου – GR1110005 και αφορούν στο λύκο, στη βίδα και στις νυχτερίδες. Επισημαίνεται ότι η κατανομή των 334 ατόμων λύκου σε όλη την έκταση της ΕΖΔ αντιστοιχεί σε 0,77 λύκου/km². Επαρκή πληθυσμιακά μεγέθη στην ΕΠΜ αναφέρονται μόνο για τις νυχτερίδες στο σπήλαιο της Μαρώνειας (ΕΖΔ Μαρώνεια – Σπήλαιον – GR1130008).

Επιπλέον για όλες τις ΕΖΔ δεν αξιολογείται η επάρκεια και η καταλληλότητα της έκτασης στην οποία αναφέρονται τα πληθυσμιακά μεγέθη (με εξαίρεση τις νυχτερίδες που συγκεντρώνονται σε σπήλαια).

Λαμβάνοντας υπόψη ότι οι τύποι οικότοπων των ΕΖΔ έχουν χαρτογραφηθεί και έχουν ανακοινωθεί στην Επιτροπή της Ε.Ε., **στην ΕΠΜ δεν γίνεται χωρική εξάρτηση των ζών σε τύπους οικότοπων, αλλά σε διαπλάσεις βλάστησης, οι οποίες προσδιορίζονται με πολύ γενικευμένα κριτήρια όπως δάση, λιβάδια, θαμνώνες, κ.λπ.** Πρόκειται για μια επιλογή της ΕΠΜ, η οποία επιτρέπει τη θεώρηση ως βιοτόπων, εκτάσεων οι οποίες δεν αποτελούν τύπους φυσικών οικότοπων παρότι δεν πληρούν τις απαιτήσεις της Οδηγία 92/43/ΕΟΚ οι ΕΖΔ να εξασφαλίζουν στα είδη τους την απαιτούμενη ποικιλία και έκταση τύπων φυσικών οικότοπων.

Επισημαίνεται ότι η συγκρότηση των τύπων φυσικών οικοτόπων σε ΕΖΔ θεσπίστηκε προκειμένου να εξασφαλιστεί και η διατήρηση των ζώων, τα οποία αντιμετωπίζουν τις πιέσεις του περιβάλλοντος μετακινούμενα σε σχετικά μεγάλες εκτάσεις (ευρύοικα και κοσμοπολίτικα). Προϋποθέσεις για την αποτελεσματικότητα των μετακινήσεων αυτών αυτή είναι η ύπαρξη του πληθυσμιακού μεγέθους που εξασφαλίζει τον «Ελάχιστο Βιώσιμο Πληθυσμό» (Minimum Viable Population = MVP) του μετακινούμενου ζώου, και η ύπαρξη (στην περιοχή μετακίνησης), της ελάχιστης ποικιλίας και έκτασης τύπων φυσικών οικοτόπων που απαιτούν οι ανάγκες των μετακινούμενων ζώων.

Επισημαίνεται ότι στη βιβλιογραφία το ελάχιστο μέγεθος βιώσιμου πληθυσμού για τα Σπονδυλόζωα είναι πάνω από 50 άτομα^{9,10}. Η ΕΜΠ 1Α αναφέρει και πληθώρα άλλων θηλαστικών, τα οποία χαρακτηρίζει ως «Άλλα σημαντικά είδη πανίδας», χωρίς να παραθέτει για αυτά τα πληθυσμιακά δεδομένα, τα οποία είναι απαραίτητα για την αξιολόγηση της κατάστασης τους και των δυνατοτήτων διατήρησης και διαχείρισής τους. Οι ανταγωνισμοί όμως ανάμεσα στα ζώα δεν εξετάζονται. Τα ίδια ισχύουν και για τα προβλήματα που προκαλούν ορισμένα σαρκοφάγα (δεν παραθέτονται τα μεγέθη του προβλήματος, ούτε προτείνονται μέτρα αντιμετώπισής τους π.χ. με ρύθμιση του πληθυσμού του λύκου).

Όσον αφορά τις **πιέσεις και απειλές**, ως τέτοιες που επηρεάζουν αρνητικά το σύνολο σχεδόν των υπό εξέταση ΕΖΔ της ΠΑΜ, θεωρούνται όλες οι οικονομικές δραστηριότητες, οι αστικές και οι παραγωγικές χρήσεις και οι τεχνικές υποδομές.

Δεν προσδιορίζονται όμως τα σημεία δημιουργίας των πιέσεων και απειλών, οι μεταβολές που επιφέρουν στους συντελεστές του περιβάλλοντος, το μέγεθος των μεταβολών αυτών, η απομείωση του μεγέθους αυτού λόγω διασποράς, οι τύποι οικοτόπων και τα είδη που επηρεάζουν τα συγκεκριμένα μεγέθη, καθώς και οι ανοχές των τύπων οικοτόπων και των ειδών στις μεταβολές αυτές. Πρόκειται για θεωρήσεις απειλών από τη γεωργία και την κτηνοτροφία, τα δίκτυα μεταφοράς ενέργειας, το οδικό και το σιδηροδρομικό δίκτυο, κ.ά.

Με τις αναφορές αυτές, η ΕΠΜ αμφισβητεί την επάρκεια όλων των έργων και δραστηριοτήτων που λειτουργούν σύννομα στην περιοχή σύμφωνα με όσα προβλέπουν οι εγκεκριμένες Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων και οι περιβαλλοντικοί όροι που τους έχουν επιβληθεί. Αμφισβητεί επίσης το χωρικό σχεδιασμό της περιοχής και τις μέριμνες που προβλέπει για την προστασία του περιβάλλοντος. Αμφισβητεί ακόμα ως ανεπαρκείς τους ελέγχους που ασκούν οι αρμόδιες υπηρεσίες. Χαρακτηριστική είναι η αντίφαση της ΕΠΜ να αναφέρεται ότι η ποιότητα των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων των υπό εξέταση ΕΖΔ είναι «Καλή» και παρόλα αυτά να θεωρείται ότι επηρεάζεται αρνητικά από τη χρήση λιπασμάτων στη γεωργία, παρότι υπάρχουν ΕΖΔ στις οποίες δεν ασκούνται αγροτικές δραστηριότητες ή ασκούνται σε πολύ μικρή έκταση.

Ακόμα ως πίεση και απειλή θεωρείται και η φυσική εξέλιξη (π.χ. προβληματικά ιθαγενή είδη. φυσικές διεργασίες ευτροφισμού ή οξίνισης).

---

⁹ Shaffer, M. L. (1981): Minimum Population Sizes for Species Conservation. *BioScience*, Volume 31, Issue 2, February 1981, Pages 131–134.

¹⁰ Traill L. W., Bradshaw, C. J. A., Brook, B. W. (2007): Minimum viable population size: A meta-analysis of 30 years of published estimates. *Biological Conservation* 139 (1-2): 159-166.

Ειδικά για τις ΖΕΠ η γεωργία και η κτηνοτροφία υιοθετούνται ως οι μεγαλύτερες σε μέγεθος πιέσεις και απειλές που επηρεάζουν αρνητικά το σύνολο σχεδόν των υπό εξέταση ΖΕΠ της ΠΑΜΑΘ. Έπονται σε σπουδαιότητα επίδρασης οι Αιολικοί Σταθμοί Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας και τα δίκτυα μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας, αλλά και οι στρατιωτικές, παραστρατιωτικές ή αστυνομικές ασκήσεις και επιχειρήσεις, καθώς και τα έργα που συμβάλλουν στην προστασία του περιβάλλοντος όπως η λειτουργία του Βιολογικού Καθαρισμού Σουφλίου και ο Σταθμός Μεταφόρτωσης Απορριμμάτων Σουφλίου.

Όπως και στην περίπτωση των ΕΖΔ, δεν προσδιορίζονται οι μεταβολές που προκαλούν στο περιβάλλον οι αναφερόμενες ως πιέσεις και απειλές, ούτε τα μεγέθη των μεταβολών αυτών που υπερβαίνουν τα περιθώρια ανοχής των τύπων φυσικών οικοτόπων και των ειδών που τις υφίστανται, ώστε να ελεγχθεί η δυνατότητα αντιμετώπισής τους. Επιπλέον δεν συσχετίζεται ο χωρικός εντοπισμός των πιέσεων και των απειλών με την κάλυψη γης της περιοχής.

Χαρακτηρισμός και όροι προστασίας – Ζωνοποίηση που δεν συνάδει με την έλλειψη δεδομένων

Η ΕΠΜ, χωρίς την απαιτούμενη τεκμηρίωση, καταλήγει σε προτάσεις υπαγωγής των ΠΠΒ στις κατηγορίες καθεστώτος και σε ζώνες προστασίας που προβλέπει ο ν. 4685/2020, αλλά και σε προτάσεις επιπρόσθετων όρων και περιορισμών.

Οι ελλείψεις τεκμηρίωσης αναγνωρίζονται στην ΕΠΜ 1Α. Στο Κεφάλαιο 5 (Μέτρα διαχείρισης) ρητά αναγνωρίζεται ότι στο σύνολο των περιοχών που εξετάζει, δεν υπάρχουν δεδομένα καταγραφής βιοποικιλότητας, παρουσίας – απουσίας και αφθονίας των ειδών του προστατευτέου αντικειμένου¹¹.

Παρόλες αυτές τις ελλείψεις, είναι αξιοσημείωτο ότι στη πρόταση ζωνοποίησης οι περιοχές Natura έχουν γίνει ένα **μωσαϊκό από ζώνες** των κατηγοριών 2, 3 και 4, ενώ έχουν οριστεί και ορισμένες Περιφερειακές Περιοχές. Στις ζώνες αυτές ορίζονται αναλυτικά οι επιτρεπόμενες χρήσεις γης, ενώ στις ΠΠ επιτρέπονται όλες οι χρήσεις εκτός από Αιολικά Πάρκα. Ενώ όμως η μέθοδος μπορεί να είναι εύλογη, σε ορισμένες περιπτώσεις δημιουργεί απορία ο πολύ μεγάλος αριθμός και ο σχεδόν σημειακός τους χαρακτήρας. Ειδικά στην Περιοχή Προστασίας Βιοποικιλότητας του Δάσους Δαδιάς (περιλαμβάνει τις GR1110002, GR1110003, GR1110005 (νότιο τμήμα του), GR1110010 και GR1130011) η ΕΠΜ προτείνει τη δημιουργία 37 Ζωνών Προστασίας της Φύσης (ΖΠΦ), 80 Ζωνών Διατήρησης Οικοτόπων και Ειδών (ΖΔΟΕ) και 84 Ζωνών Βιώσιμης Διαχείρισης Φυσικών Πόρων (ΖΒΔΦΠ). Δεν είναι κατανοητό εάν και με ποια κριτήρια προέκυψε αυτός ο κατακερματισμός που οδηγεί στο φαινόμενο μια χρήση, όπως η εγκατάσταση νέων Αιολικών Πάρκων, να επιτρέπεται τυπικά σε μία θέση (μετά από μελέτη

¹¹ Ενδεικτικά: «Πίνακας 5.2.1-1: Γενικοί στόχοι διαχείρισης στην προστατευόμενη περιοχή Εθνικό Πάρκο Δάσους Δαδιάς-Λευκίμης-Σουφλίου, Ορεινού Έβρου και Κοιλιάδων Δερείου και Φιλιούρη (ELNP11110): Γενικός Στόχος Διατήρησης: Συμπλήρωση ελλιπών δεδομένων βαθμού διατήρησης των ενδιαιτημάτων των ειδών για τα οποία δεν υπάρχουν δεδομένα»

Φέρουσας Ικανότητας για όλες τις Α.Π.Ε. και σύμφωνη γνώμη του ΟΦΥΠΕΚΑ), αλλά να απαγορεύεται στην ακριβώς γειτονική της επί της ίδιας ή διπλανής κορυφογραμμής¹².

Επιπλέον οι προτάσεις της ΕΠΜ διέπονται από την αντίληψη ότι οι ζώνες, και οι επιτρεπόμενες δραστηριότητες και ειδικές χρήσεις πρέπει να είναι κατά το δυνατόν αυστηρότερες. Χαρακτηριστικό είναι ότι η αυστηρότητα των προτάσεων συνοδεύεται ακόμα και από υπερβάσεις της νομοθεσίας. Χαρακτηριστική είναι η προβλεπόμενη ρήτρα σε πολλές περιπτώσεις να υπάρχει «*θετική γνωμοδότηση*» του ΟΦΥΠΕΚΑ παρόλο που η γνωμοδότησή τους προβλέπεται μόνο στις περιπτώσεις των Μελετών Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης. Επίσης, η διαχείριση των δασών και δασικών εκτάσεων, η οποία συνταγματικά ασκείται από τις δασικές υπηρεσίες, τα δασοτεχνικά και αντυπυρικά έργα στα δάση, προτείνεται να υπαχθούν στην έγκριση του ΟΦΥΠΕΚΑ.

Παρά την έλλειψη της απαιτούμενης τεκμηρίωσης του χαρακτηρισμού των περιοχών προστασίας, οι προτάσεις της ΕΠΜ περιλαμβάνουν και ιδιαίτερα περιοριστικά μέτρα.

Χαρακτηριστικά αναφέρονται τα εξής:

1. Προτείνεται η υπαγωγή σε καθεστώς προστασίας της φύσης και εκτάσεων πεδίων βολής και στρατιωτικών ασκήσεων (π.χ. Παρμενίων, Πολύφημος, Defender κ.ά.) στις οποίες συμμετέχουν δεκάδες άρματα μάχης και εκτελούνται βολές με πραγματικά πυρά,
2. Προτείνεται η υπαγωγή σε καθεστώς προστασίας της φύσης όλου του θαλάσσιου μετώπου της Π.Ε. Έβρου μέχρι την ισοβαθή των 45 μέτρων, υπαγωγή που καταργεί τη δυνατότητα κατασκευής και λειτουργίας και του υπεράκτιου σταθμού εκμετάλλευσης και του υποβρύχιου αγωγού μεταφοράς του φυσικού αερίου καθώς και την πόντιση υποβρύχιων καλωδίων.
3. Επιχειρείται ο αποκλεισμός ίδρυσης και λειτουργίας Αιολικών Σταθμών Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας στο ευρύτερο γεωγραφικό πλαίσιο. Πιο συγκεκριμένα εκτός από την πρόταση υπαγωγής εκτάσεων σε καθεστώς προστασίας της φύσης όπου η νομοθεσία αποκλείει τα έργα αυτά, προτείνεται η απαγόρευσή τους και στις ζώνες διατήρησης οικότοπων και ειδών αλλά και στις ζώνες βιώσιμης διαχείρισης φυσικών πόρων καθώς και σε εκτάσεις εκτός των ΕΖΔ και ΖΕΠ, οι οποίες προτείνεται να χαρακτηριστούν ως «*περιφερειακές*». Για να μειωθεί η εντύπωση των απαγορεύσεων, προτείνεται στην ΕΠΜ να εκπονηθεί μελέτη εκτίμησης της φέρουσας ικανότητας σε ΑΠΕ στο σύνολο των ΠΠΒ.

Ανάλογα ισχύουν για τα έργα μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας και το σιδηροδρομικό δίκτυο, έργα τα οποία μαζί με τους Αιολικούς Σταθμούς Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας, θεωρούνται οι κύριες απειλές σε όλες τις ΠΠΒ.

---

¹² Στην παρ. «4.3.2. Καθορισμός Ζωνών ανά προστατευόμενη περιοχή» αναφέρει μόνο ότι λήφθηκαν υπόψη οι οριοθετήσεις των ζωνών των Εθνικών Πάρκων Δαδιάς και Δέλτα Έβρου (2006 και 2007 αντίστοιχα) καθώς και οι προτάσεις στα σχέδια ΠΔ για τον χαρακτηρισμό των δύο Εθνικών Πάρκων (2016). Εκτός του ότι τα στοιχεία αυτά δεν προκύπτει ότι έχουν επικαιροποιηθεί, αφορούν μόνο τα Εθνικά Πάρκα, που αποτελούν τμήμα των 2 αυτών ΠΠΒ, ενώ δε σχετίζονται καθόλου με τις υπόλοιπες ΠΠΒ. Στο δε Τεύχος Τεκμηρίωσης (ΤΤΑ) στην παρ. 4.3.2 αναφέρεται απλά ότι «*Στο τεύχος ΜΑ περιγράφονται, ανά περιοχή, οι προτεινόμενες ζώνες προστασίας.*».

Επειδή το νέο καθεστώς προστασίας θα επηρεάσει αναπόφευκτα έργα και δραστηριότητες που βρίσκονται ήδη σε φάση σχεδιασμού και ανάπτυξης χρειάζεται να έχει σαφή και απόλυτα διάφανη τεκμηρίωση.

Άλλα παρωχημένα στοιχεία

Σε ορισμένες περιπτώσεις, η ΕΠΜ κάνει χρήση ξεπερασμένων ή λανθασμένων στοιχείων, ειδικά σε ό,τι έχει να κάνει με τις Α.Π.Ε. Αναφέρονται ενδεικτικά οι ακόλουθες περιπτώσεις:

- Στην παρ. 2.3.1.3.8. αναφέρεται ότι η ΠΑΜΘ κατατάσσεται «*δεύτερη σε δυναμικότητα των σταθμών ηλεκτροπαραγωγής με χρήση ΑΠΕ, στο σύνολο των 13 Περιφερειών της χώρας, με πρώτη την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας*», ενώ το ακριβές σύμφωνα με τα στοιχεία του ΔΑΠΕΕΠ είναι ότι πρώτη κατατάσσεται η Περ. Στερεάς Ελλάδας και η ΠΑΜΘ μόλις τέταρτη.
- Στην ίδια παράγραφο η ενημέρωση της αναφοράς στο θεσμικό πλαίσιο των Α.Π.Ε. φαίνεται να έχει σταματήσει στο 2010, ενώ έκτοτε αυτό έχει τροποποιηθεί σε πολλά και σημαντικά σημεία. Επίσης τα αδειοδοτικά στάδια αναφέρονται με λάθος σειρά (Άδεια Εγκατάστασης πριν την ΑΕΠΟ).
- Στην ίδια παράγραφο, αλλά και στην 2.3.2.1. και σε άλλα σημεία της ΕΠΜ τα δεδομένα για τα υπό ανάπτυξη έργα Α.Π.Ε. φαίνεται να έχουν ληφθεί το 2019, όταν έκτοτε έχει υποβληθεί μεγάλος αριθμός επιπλέον αιτήσεων. Το αποτέλεσμα είναι στην ΕΠΜ να αναγνωρίζεται μόνο μία αίτηση για Φ/Β σταθμό εντός των περιοχών NATURA ολόκληρης της περιοχής μελέτης.
- Στην παρ. 2.3.2.2. όπου αναλύονται οι απειλές από σχέδια εντός των περιοχών NATURA αναφέρεται χωρίς τεκμηρίωση ότι ο λύκος αποφεύγει τα αιολικά πάρκα. Πρόσφατα περιστατικά στην Πάρνηθα, αλλά κι αλλού συνηγορούν προς το αντίθετο, καθώς φαίνεται ο λύκος να είναι πολύ πιο προσαρμοστικός στην ανθρώπινη δραστηριότητα, πλησιάζοντας οικισμούς και σημεία με έντονη ανθρώπινη παρουσία.
- Στην ίδια παράγραφο αναφέρεται στην κατασκευή του αγωγού TAP ως μελλοντικό σχέδιο όταν η κατασκευή του ξεκίνησε ήδη το 2016 και ο αγωγός τέθηκε σε δοκιμαστική λειτουργία τον 11/2019 κι εμπορική λειτουργία 11/2020.

Δημιουργείται επομένως το ερώτημα αν το παρωχημένο, ελλιπές ή ακόμα και λανθασμένο των στοιχείων που χρησιμοποιήθηκαν στην ΕΠΜ οδηγεί σε αναποτελεσματικές ή λανθασμένες προτάσεις προστασίας και διαχείρισης.

Σύνοψη

Η ΕΠΜ 1Α-ΠΑΜΑΘ δεν παραθέτει τις απαιτούμενες πληροφορίες, δεν τεκμηριώνει τις προτάσεις της και δεν αξιολογεί τις επιπτώσεις των προτάσεών της στην ανθρώπινη υγεία, την οικονομική ανάπτυξη και την κοινωνική συνοχή αλλά ούτε και για τις απαιτήσεις της προωθούμενης πολιτικής για την αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης.

Επιπλέον δεν τεκμηριώνει ότι η προτεινόμενη προστασία αποτελεί τη βέλτιστη επιλογή, η οποία μπορεί να εξασφαλίσει τη μακροχρόνια διατήρηση των τύπων φυσικών οικοτόπων και των σημαντικών ειδών.

Από τις ρυθμίσεις που προτείνει η ΕΠΜ, προκύπτει η θεώρηση ότι η προστασία των υπό εξέταση περιοχών υπονομεύεται από όλες τις ασκούμενες αστικές και παραγωγικές δραστηριότητες, τις υφιστάμενες και προβλεπόμενες τεχνικές υποδομές και τα υφιστάμενα ή

προβλεπόμενα αναπτυξιακά έργα. Η εξασφάλιση της προστασίας της περιοχής αυτής προκύπτει ότι απαιτεί υποδομές και δραστηριότητες του τύπου που ασκούσαν πριν από την έναρξη της βιομηχανικής επανάστασης.

Ο εθνικός και περιφερειακός σχεδιασμός για την ανάπτυξη της περιοχής, η βελτίωση του εισοδήματος των κατοίκων, ο ρόλος της περιοχής στην εθνική οικονομία, την άμυνα και την ασφάλεια θεωρούνται σιωπηρώς ως ήσσονος σημασίας.

